

DEZE MAAND

-Vreemdelingenhaat - Vervroegde verkiezingen? - Afrikaanse Taalraad

Vreemdelingenhaat

De fel oplaaiende uitbarstingen van vreemdelingenhaat in Zuid-Afrikaanse townships zijn de afgelopen weken breed uitgemeten in de internationale pers. En niet alleen als humanitair drama. In verschillende - ook Nederlandse - kranten werden de gewelddadigheden beschouwd als de doodsteek voor het lang gekoesterde beeld van Zuid-Afrika als 'regenboognatie' en als teken van het definitieve faillissement van president Mbeki's lankmoedige diplomatie ten opzichte van het regime van de Zimbabwaanse dictator Robert Mugabe. Immers, zo luidt de redenering, door Mugabe redelijk ongemoeid te laten heeft Zuid-Afrika een stroom van Zimbabwaanse vluchtelingen over zichzelf afgeroepen; een stroom vluchtelingen die de toch al weinig rooskleurige levensomstandigheden in de townships verder deed verslechteren en uiteindelijk tot geweld tegen buitenlanders leidde.

Op zich is dit een redenering waar geen speld tussen te krijgen valt. De impliciete suggestie dat de regering-Mbeki zich daadkrachtiger had moeten opstellen in de kwestie-Zimbabwe, is echter aanvechtbaar zolang niet wordt aangegeven hoe dit dan had moeten gebeuren. Daadwerkelijk ingrijpen in Zimbabwe was en is praktisch ondoenlijk en bovendien politiek zeer ongewenst omdat Mbeki zich daarmee zou hebben ontpopt als de Big Brother van Zuidelijk Afrika en als (vermeend) behartiger van Westerse belangen in de regio.

Al met al is het opmerkelijk hoezeer het geweld tegen buitenlanders zowel de positie als de reputatie van Thabo Mbeki schade heeft berokkend. Bij zijn aantreden als president, nu negen jaar geleden, leek Mbeki over de nodige diplomatieke en intellectuele kwaliteiten te beschikken om uit te kunnen groeien tot een staatsman van internationale allure. Zo was hij de geestelijk vader van het concept van de Afrikaanse Renaissance, een ideaal dat hij onvermoeibaar uitdroeg op zijn vele buitenlandse reizen. Nu zijn tweede ambtstermijn bijna is verlopen, is echter duidelijk geworden dat zowel zijn afstandelijkheid als zijn autoritaire inslag hem hebben vervreemd van het Zuid-Afrikaanse electoraat in het algemeen en van velen van zijn ANC-partijgenoten in het bijzonder. Zijn mislukte gooi naar een derde termijn als ANC-voorzitter eind december, spreekt in dit verband boekdelen. Ook zijn internationale reputatie is inmiddels tot een dieptepunt gedaald, met name door zijn eigenzinnige aanpak van de aids-problematiek en het feit dat hij tijdens de recente golf van gewelddadigheden aanvankelijk vrijwel onzichtbaar bleef.

In de Zuid-Afrikaanse pers en politiek gaan inmiddels links en rechts stemmen op om vervroegde verkiezingen uit te schrijven en zodoende een jaar eerder dan gepland van president Mbeki ontslagen te raken. Het lijkt of ook het Zuma-kamp binnen het ANC daar wel oren naar heeft. Maar ongeacht de vraag of het daar al dan niet van komt, nu al mag worden vastgesteld dat Thabo Mbeki nooit de leider is geworden die velen zo'n tien jaar geleden in hem dachten te zien.

'Die Afrikanersaak'

Het Vryheidsfront Plus, een van de kleinere oppositiepartijen in het Zuid-Afrikaanse parlement, is onlangs toegelaten als lid van de Unrepresented Nations and Peoples Organisation (UNPO). Deze

organisatie werd in 1991 in het Vredespaleis te Den Haag opgericht als internationaal forum voor inheemse volken en culturele minderheidsgroepen die zich door hun nationale overheden niet adequaat vertegenwoordigd voelen bij de Verenigde Naties. Volgens het Vryheidsfront Plus is het lidmaatschap van UNPO een 'reuse deurbraak' omdat het hoog tijd is 'dat die Afrikanersaak en die saak vir die Afrikaanse taal onder die aandag van die internasionale gemeenskap gebring word'. Zuid-Afrika is nu met twee zetels vertegenwoordigd in de UNPO; ook de in het noordoostelijke deel van het land wonende Vhavenda voelen zich op cultureel en politiek vlak stiefmoederlijk bedeed door de centrale overheid en hebben zich daarom bij de UNPO aangesloten. Overigens is het Vrijheidsfront Plus ook niet het enige UNPO-lid dat zich sterk maakt voor de Afrikaanse taal; dat doen ook de Rehoboth Basters van Namibië al enige tijd.

Taalraad

Eind mei vond in het Westkaapse dorp Wellington de stichtingsvergadering plaats van de Afrikaanse Taalraad (ATR), die zich ten doel stelt het gebruik van Afrikaans te bevorderen. De vergadering werd bijgewoond door een kleine honderd afgevaardigden die gezamenlijk zo'n half miljoen mensen vertegenwoordigden. Volgens de uitgereikte persverklaring is de ATR een coördinerende, netwerkscheppende en inclusieve organisatie die zich op het standpunt stelt dat Afrikaans 'die eiendom [is] van almal wat dit praat'. Overigens onderschrijft de ATR het principe van 'veeltaligheid' en wil de organisatie zich daarom ook beijveren voor het gebruik van andere Zuid-Afrikaanse talen. Journalist en gastspreker Henry Jeffreys benadrukte het belang van het feit dat blanke én bruine Afrikaanstaligen binnen de ATR gezamenlijk optrekken. Professor Wannie Carstens werd tijdens de bijeenkomst als voorzitter benoemd. Professor Jacques van der Elst zal als secretaris optreden, en dr Danny Titus is de eerste penningmeester van de Afrikaanse Taalraad.

Mbeki's afstandelijkheid en autoritaire inslag hebben hem vervreemd van zijn electoraat (Zapiro in Mail & Guardian)